

DOCUMENT DE PROPOSTES DE MESURES DE GESTIÓ A INCORPORAR EN ELS PLANS D'USOS I GESTIÓ DE LES ZEPA ESTEPÀRIES CATALANES

Accions urgents de conservació per a garantir la conservació de les poblacions d'espècies estepàries a les ZEPA de la Plana de Lleida.

Proposta signada per:
SEO/BirdLife, IPCENA, EGRELL, ICO

Amb el suport de l'Associació Espai Llobregós.

23 de febrer de 2010

PRESENTACIÓ

Les espècies estepàries a Catalunya concentren la seva distribució en les estepes de Ponent. Aquests espais tenen una distribució fragmentada i discontinua degut a la creació del canal d'Urgell i del canal d'Aragó i Catalunya i del canal de Pinyana entre altres que han transformat bona part de la plana de Lleida al regadiu en temps passats. Aquest fet, juntament amb les característiques climatològiques i del sòl particulars de cada espai fan que les espècies es distribueixen també de forma fragmentada i discontinua. Així, els secans orientals són hàbitats que acullen unes espècies amb requeriments parcialment diferents dels que ofereixen els secans occidentals. Aquesta distribució de les espècies i la diferència entre els secans comporta necessàriament establir mesures que poden diferir entre unes ZEPA i d'altres.

La importantíssima davallada de les poblacions d'espècies estepàries durant les darreres dècades fa fonamental establir una sèrie de mesures de usos i gestió URGENTS per tal de frenar aquesta davallada i començar a facilitar una certa recuperació d'aquestes espècies.

La urgència d'implantar aquestes mesures, no és un fet lligat a la designació dels espais Natura 2000, sinó que caldria haver-les implantat fa ja anys, tal i com s'ha reivindicat per part dels experts des de principis dels anys 80, i amb especial èmfasi a partir de l'any 2001.

El projecte de transformació al regadiu Segarra-Garrigues suposa una gran amenaça per totes aquestes poblacions, donat que comporta una transformació de la major part dels darrers hàbitats per aquestes espècies. L'aplicació de mesures concretes de conservació en les ZEPA designades a la Plana de Lleida, no assegurarà per sí sola la recuperació de les poblacions, en especial si es té en compte que algunes d'elles tenen també part del seu cicle vital fora dels sectors delimitats com a XN2000..Per tant caldrà tenir en compte que per a algunes espècies caldrà desenvolupar algunes actuacions fora de les ZEPA que permetin la seva connectivitat, o generin algun dels hàbitats necessaris. així com haver d'intensificar o dispersar territorialment algunes de les mesures. Per tant és molt important i fonamental el seguiment anual de les mesures (també la seva incidència socioeconòmica) i avaluar l'estat de les poblacions.

Els plans d'usos i gestió hauran de contemplar revisions periòdiques (no només al finalitzar els mateixos), ja que l'estat de les poblacions és crític i per tant l'avaluació anual de les mesures aplicades i l'evolució de les poblacions de les espècies estepàries poden precisar de canvis en les mesures a aplicar, modificacions de les pràctiques agràries etc que no estiguin lligades a programes a mig termini. D'altra banda les mesures agroambientals i d'altres mesures administratives que recolzin la implantació d'actuacions de conservació, s'han de dissenyar de forma prou flexible com per a permetre aquestes modificacions en un temps mínim que doni capacitat de maniobra als gestors del territori.

SITUACIÓ

Els ocells esteparis presenten adaptacions especials que els permeten viure en un ambient relativament dur: nidifiquen a terra, requereixen grans superfícies d'hàbitat per viure, i habitualment es troben en baixes densitats. Aquesta baixa densitat comporta que necessitin grans superfícies d'hàbitat adequat per a conservar poblacions estables..

La major part de les espècies estepàries presents a les ZEPA de la Plana de Lleida, depenen de la presència de zones ermes, conreus de cereal extensius (amb baix ús de plaguicides i adobs), i manteniment de guarets on trobar refugi i aliment durant les diferents estacions, especialment durant el període reproductor.

La regressió generalitzada de les poblacions d'espècies d'ocells esteparis a Catalunya en els darrers 20 anys, ha estat àmpliament demostrada. L'alosa becuda (*Chersophilus duponti*) és un ocell estepari que té el dubtós honor de ser la primera espècie d'ocell presumiblement extingida a Catalunya en els darrers 40 anys. Anteriorment, fa 50 anys, la darrera espècie en extingir-se va ser el pioc salvatge (*Otis tarda*) també dependent dels ambients estèpics. Però els darrers informes d'experts també assenyalen altres espècies en situació crítica.

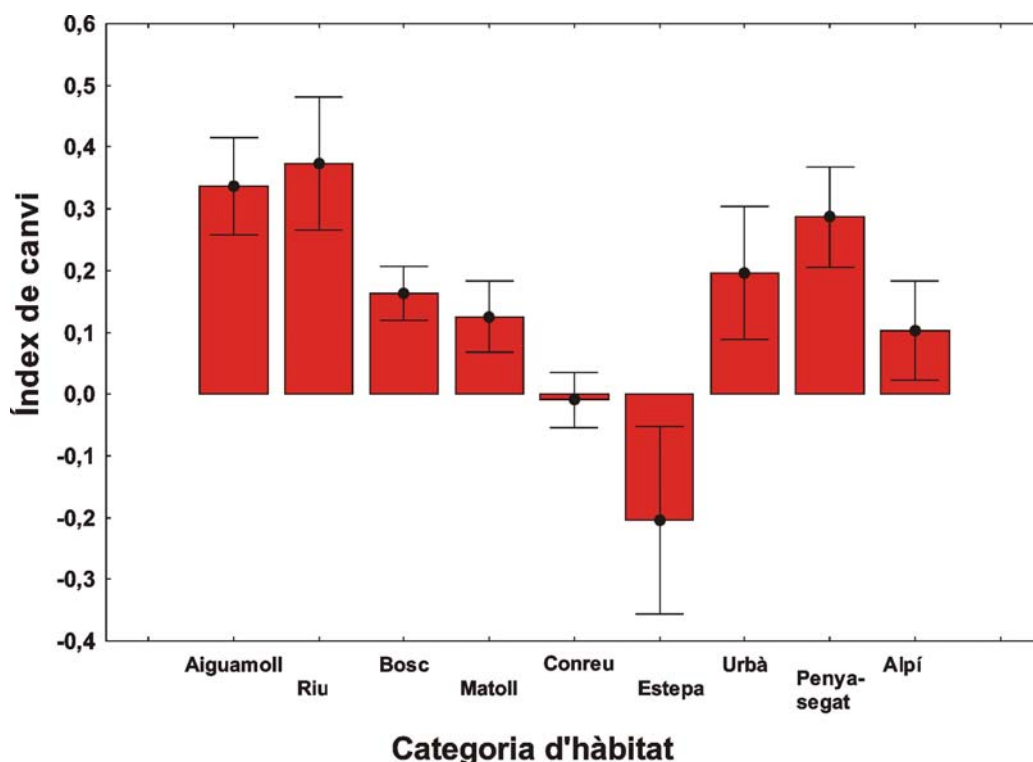

Figura.- Tendències poblacionals mitjanes de les espècies d'ocells en els diferents hàbitats de Catalunya. L'estepa és l'únic hàbitat on la mitjana de la tendència és negativa.

El 40% de les espècies d'ocells catalogades com amenaçades a Catalunya són espècies estepàries. És l'hàbitat –i el grup faunístic- més amenaçat actualment a Catalunya.

Les causes principals que han conduït a aquesta situació són els **canvis en l'activitat agrícola** (substitució de conreus de secà per conreus de regadiu), la **intensificació** de les pràctiques agrícoles al secà i l'**abandonament** de les activitats ramaderes. Aquestes causes no han deixat d'actuar en l'actualitat.

Altres amenaces molt importants:

- Grans projectes de regadiu: El Segarra-Garrigues
- Urbanització creixent.
- Implantació noves infraestructures sobre el territori.
- Globalització.
- Canvi climàtic.

Per tant, cal prendre mesures **immediates** per evitar la desaparició dels ocells esteparis a Catalunya, especialment i de forma urgent en el cas de la trenca (*Lanius minor*), la ganga (*Pterocles alchata*), la xurra (*Pterocles orientalis*), la terrorola vulgar (*Calandrella brachydactyla*) o el sisó (*Tetrax tetrax*).

PROPOSTES

En base a la situació alarmant de les poblacions d'espècies estepàries i del nou model territorial d'espais Natura 2000, les entitats que treballen per a la conservació d'aquestes espècies al territori, han elaborat el present document on es presenten unes propostes de gestió en base a la informació existent generada per experts en aquestes espècies i en base al model de gestió que consideren haurà d'impulsar, coordinar i avaluar aquesta gestió. A continuació es proposen una sèrie de mesures per a incorporar en els Plans d'Usos i Gestió de les ZEPA estepàries així com en la resta de Plans i Estudis associats al seu àmbit, segons convingui.

S'han dividit les mesures proposades en tres tipologies:

1.- MESURES DE CONSERVACIÓ A APLICAR EN LA GESTIÓ D'ESPACIS NATURA 2000 DESIGNATS PER A ESPÈCIES ESTEPÀRIES

En base a la informació generada en tallers d'experts en espècies estepàries a nivell estatal i d'informes elaborats amb experts a Catalunya, (veure Annex II), s'han extrapolat per al conjunt de les ZEPA estepàries catalanes (en funció de les espècies per a les que ha estat designada cada ZEPA i a les seves particularitats), les mesures més importants que caldria aplicar per el manteniment i millora de les poblacions d'ocells estèpics. Aquestes mesures hauran d'incorporar-se degudament desenvolupades en la redacció dels plans d'usos i gestió de cada ZEPA.

2.- MESURES SOCIOECONÒMIQUES A APLICAR EN LA GESTIÓ D'ESPACIS NATURA 2000 DESIGNATS PER A ESPÈCIES ESTEPÀRIES

Aquestes mesures es basen en l'aplicació de bones pràctiques agràries dirigides a l'aplicació de les mesures de conservació (1) en les ZEPA. No és la nostra àrea de treball estudiar a través de quines línies s'han de suportar aquestes mesures. Tan sols es tracta de posar de rellevància la importància de la gestió de les activitats humanes en aquestes ZEPA per tal d'assegurar la conservació de les poblacions d'aquestes espècies i per tant cercar estímuls que assegurin la seva aplicació.

3.- MESURES D'ORGANITZACIÓ DE LA GESTIÓ D'ESPACIS NATURA 2000 DESIGNATS PER A ESPÈCIES ESTEPÀRIES

Aquestes mesures cerquen la creació d'uns òrgans de gestió propers al territori que supervisin la gestió que es fa en aquestes ZEPA alhora que tinguin capacitat de maniobra per tal de reaccionar amb mesures concretes a curt termini. D'altra banda entenem que només una gestió propera al territori i alhora global pot beneficiar les espècies amenaçades i la pròpia població local.

MESURES PROPOSADES

1.- MESURES DE CONSERVACIÓ A APLICAR EN LA GESTIÓ D'ESPACIS NATURA 2000 DESIGNATS PER A ESPÈCIES ESTEPÀRIES

Taula 1. ZEPA objecte d'elaboració dels Plans d'Usos i Gestió.

CODI	ESPAI NATURA 2000	Superfície de LIC	Superfície de ZEPA	Superfície TOTAL (ha)
ES0000021	Secans de Mas de Melons Alfés	6.422,90	7.618,63	7.618,63
ES5130038	Secans del Segrià i Utxesa	3.792,90	7.727,27	7.727,27
ES0000321	Anglesola-Vilagrassa	856,6	1.122,66	1.122,66
ES0000322	Granyena	0	6.645,80	6.645,80
ES5130025	Bellmunt-Almenara	3.464,20	4.039,48	4.039,48
ES5130036	Plans de Sió	5.289,60	10.382,69	10.382,69
ES5130035	Plans de la Unilla	988,9	988,9	988,9
ES5130021	Secans de la Noguera	8.960,40	8.960,40	8.960,40
ES5130037	Secans de Belianes-Preixana	1.924,60	6.521,12	6.521,12

A continuació es comenten una sèrie de mesures de gestió essencials per garantir i millorar les poblacions d'ocells de les diferents ZEPA (Veure Annex I, II i III). Aquestes propostes però, s'han d'aplicar en funció de les particularitats de cada zona i de les espècies presents. Si no s'indica el contrari, les propostes son generals per la totalitat dels espais.

1.1.- Per tal de minimitzar l'alteració i pèrdua de l'hàbitat per la intensificació agrícola.

- Mantenir i potenciar el mosaic de cultius de secà no llenyosos (incloent lleguminoses de secà).
- Incrementar els espais de vegetació natural no conreada (erms), especialment en els secans més occidentals amb presència de pteròclids. En aquests secans la **superfície d'erms hauria d'arribar a ser d'entre un 10-15%** (màxim per exemple als secans de Mas de Melons-Alfés).
- Conservar, crear o potenciar camps de cultiu en guaret de conservació, (gestió activa) amb una estructura de la vegetació adequada a les espècies presents i amb un tractament (llaurat, sega, etc...) que no interfereixi en la reproducció de les diferents espècies presents. Aquests guarets hauran d'arribar, juntament amb la vegetació natural, a **una superfície d'aproximadament un 20-30% de la ZEPA**, depenent dels requeriments de les espècies presents i de la superfície de vegetació natural no conreada existent a la zona.
- Mantenir o augmentar la superfície de marge entre parcel·les de tal manera que aquesta no sigui inferior als 0,5 metres d'amplada (idealment 1,5 metres).
- No permetre noves concentracions parcel·làries ni augmentar la superfície mitjana de les parcel·les.
- Reduir, sempre que sigui possible, la superfície de regadiu existent en els espais ZEPA (cas dels secans del Segrià-Utxesa).
- Mantenir els rostolls fins al setembre-octubre i prohibir la seva crema.

- Fomentar la sembra directa en una superfície determinada, mai de forma generalitzada a tota la superfície de la ZEPA (donat el fort increment de productes fitosanitaris que implica). Si s'alternen les parcel·les amb sembra directa entre anys, es manté l'heterogeneïtat de l'hàbitat, afavorint a diverses espècies. Caldria però acompanyar aquesta mesura d'estudis pilot per tal de conèixer la proporció de superfície en sembra directa que beneficia a les diferents espècies d'ocells.
- Adaptar la gestió agronòmica dels guarets a la fenologia de cria dels ocells. El tractament dels guarets ha de realitzar-se previ al període reproductor per que aquest tingui les condicions estructurals òptimes durant la nidificació i cria dels polls.
- Evitar l'emparrat de vinyes tradicionals i la implantació de nous cultius en espatllera (vinya i oliveres).
- En cas de què les proves pilot del reg de suport (previstes) no siguin negatives, caldrà mantenir l'heterogeneïtat de l'espai, per tant no es podrà estendre el reg de suport a la totalitat de la ZEPA. Aquesta mesura es basa en la importància de l'heterogeneïtat dels ambients per a les espècies i a què les proves pilot no es faran en la totalitat de la ZEPA; per tant no avaluen l'impacte en la totalitat de la mateixa.
- En cas de què les proves pilot del reg de suport (previstes) no siguin negatives, la seva extensió a les finques que es vulguin adherir haurà d'anar lligades a acollir-se a les mesures agroambientals que es plantegin a la ZEPA i la cessió d'un % de la finca o propietats dins la mateixa ZEPA per a usos específics i amb un objectiu clar de conservació (guarets, erms...).

1.2.- Per tal de frenar i disminuir la contaminació amb productes utilitzats en l'agricultura.

- Limitar o reduir l'ús de productes agroquímics als de menor toxicitat i persistència.
- Prohibir els fangs de depuradores i el compost elaborat a partir de residus sòlids urbans.
- Regular les dates d'aplicació dels productes fitosanitaris.
- En el cas d'emprar dejeccions ramaderes com a fertilitzant ha de realitzar un pla de gestió dels mateixos.
- Afavorir l'agricultura ecològica i la producció integrada

1.3.- Per tal de disminuir la mortalitat per maquinària agrícola.

- Compatibilitzar la recollida de la collita amb la biologia de les espècies. Pot ser mitjançant el foment de varietats de cereal que permetin la sega en dates més tardanes (per exemple per afavorir al sisó o l'esparver cendrós) o bé al contrari com es el cas de la ganga i la xurra. En zones amb presència d'espècies amb diferents requeriments s'ha d'intentar augmentar l'heterogeneïtat en les varietats de cereal (i per tant heterogeneïtat en l'estructura de l'hàbitat) en funció de l'abundància de les diferents espècies.
- Adequar el calendari del conreu agrícola a la fenologia de cria de les espècies que nidifiquen a terra: evitar el llaurat de guarets o llaurats amb

vegetació durant l'època de nidificació i cria dels polls (no alçar cap guaret durant els mesos de maig a juliol).

1.4.- Per tal de minimitzar l'alteració i pèrdua de l'hàbitat per canvis en els usos del sòl.

- Evitar l'expansió industrial i urbanística.
- Prohibir la reforestació en zones estepàries i particularment, a les terres agrícoles i extreure les plantacions de pi existents
- Prohibir la transformació de secà a regadiu
- Prohibir la transformació de cultius de secà herbacis a cultius arboris.
- Mantenir una càrrega ramadera adequada en les zones de pastures.
- Mantenir el pasturatge del rostoll a un nivell adequat en aquelles zones on es fa de forma tradicional.
- Afavorir la presència de ramaderia extensiva a les zones amb un risc d'increment de matollars excessiu. És molt important però que les instal·lacions ramaderes extensives no interfereixin negativament en els objectius de conservació, i per tant és necessari realitzar estudis de càrrega ramadera necessària i de l'impacte acumulat que podrien produir una excessiva presència de granges.

1.5.- Per tal de disminuir les amenaces degudes a estructures i construccions en zones no urbanes.

- Evitar noves construccions i edificacions fora dels nuclis urbans i prohibir les instal·lacions ramaderes intensives.
- Prohibir noves activitats extractives i avaluar la necessitat de limitar les concessions vigents. Els seus plans de restauració hauran d'estar dirigits a complir el pla de gestió de l'espai.
- Garantir la seguretat per als ocells de les línies elèctriques presents, mitjançant el desviament, soterrament o substitució per cable sec trenat o com a mínim la seva senyalització amb salvaocells.
- Prohibir la instal·lació de parcs eòlics.
- Prohibir la instal·lació d'horts solars i termosolars en hàbitats esteparis i sobretot la instal·lació de noves línies elèctriques aèries.
- Evitar la fragmentació dels hàbitats esteparis per infraestructures lineals.
- Prohibir la instal·lació de nous tancats, eliminar tots els que siguin prescindibles i adaptar els imprescindibles a models menys perillosos per a la col·lisió i senyalitzar.
- Identificar i gestionar punts negres d'atropellament mitjançant mesures correctores.

1.6.- Per tal de frenar la pèrdua i deteriorament de llocs de nidificació, aparellament i agregació.

- Contemplar la nidificació d'espècies lligades a les edificacions humanes tant en les rehabilitacions com en noves edificacions, prenent mesures

per evitar la seva desaparició. Evitar la desaparició d'edificis en els que crien aquestes espècies o garantir una ubicació alternativa.

- Garantir el manteniment de les zones crítiques de reproducció d'espècies sensibles.
- Prendre mesures que assegurin la tranquil·litat a les zones d'agregació (reproductora, hivernal, abeuradors o dormidors).
- Instal·lar nius artificials (per a algunes espècies com el gaig blau o el xoriguer petit), a poder ser mantenint l'arquitectura tradicional, emprant les edificacions en desús existents o adaptant-les per a col·locar caixes niu.
- Prohibir obres en edificacions en llocs de cria entre el 15 de febrer i el 15 d'agost.

1.7.- Per tal de minimitzar la depredació sobre nius, pollets, joves i/o femelles covant.

- Control de les poblacions de depredadors antropòfils on sigui necessari.
- Evitar la presència de focus artificials d'atracció (abocadors, runams, etc.) de depredadors oportunistes i regular la gestió dels existents, com per exemple l'abocador de Montoliu.

1.8.- Per tal de gestionar una activitat cinegètica compatible amb aquestes espècies.

- Perseguir la caça d'espècies no cinegètiques (furtivisme).
- Vigilar i evitar la captura il·legal i l'espoli de nius.
- Prohibir la caça intensiva de perdiu amb alliberament.
- Restringir temporalment l'activitat de caça a les zones d'agregació, especialment en mitja veda, com per exemple en sectors importants per als sisons.

1.9.- Per tal de minimitzar les molèsties derivades d'altres activitats humanes.

- Prohibir el trànsit de vehicles de motor aliens a les explotacions ramaderes i agrícoles (quads i motos) fora dels camins.
- Evitar els vols a baixa alçada sobre la zona i prohibir l'aterratge en elles (paramotor i avionetes).
- Planificar les activitats i infraestructures de turisme ornitològic.

1.10.- Per tal de combatre la manca d'estima cap a aquests hàbitats.

- Posar en valor els hàbitats esteparis davant la població local.
- Desenvolupar campanyes d'informació, educació ambiental, conscienciació social i sensibilització sobre les zones estepàries i les seves espècies.
- Desenvolupar campanyes especials adreçades a sectors econòmics amb implicació a la activitat agrària.

1.11.- Per tal de millorar el coneixement científic sobre aquestes espècies.

- Promoure estudis científics per resoldre les mancances en el coneixement sobre aquestes espècies.

1.12.- En tots els casos serà necessari desenvolupar seguiments (anuals) per a avaluar l'estat de conservació de les poblacions de les espècies estepàries per a les que es posen en marxa les mesures de gestió.

2.- MESURES SOCIOECONÒMIQUES A APLICAR EN LA GESTIÓ D'ESPACIS NATURA 2000 DESIGNATS PER A ESPÈCIES ESTEPÀRIES

2.1.- Donada la importància de les ZEPA aquí tractades per a la conservació del grup d'espècies d'ocells més amenaçat a Catalunya, i donada la seva incompatibilitat amb pràctiques agràries que s'estan duent a terme durant les darreres dècades a Catalunya (bàsicament el regadiu i la intensificació agrícola), és fonamental poder assegurar un desenvolupament humà compatible amb la conservació dels valors naturals i culturals presents. Per això és fonamental elaborar un **Pla estratègic de desenvolupament rural** que integri les diferents planificacions socioeconòmiques, culturals i ambientals, que defineixi les possibilitats i les mesures a implantar per tal d'assegurar un desenvolupament humà sostenible i similar al que es dona en la resta de comarques i territoris de Catalunya. Aquestes mesures han d'assegurar el manteniment d'una activitat ramadera i agrícola compatible amb la conservació i que a l'hora sigui rendible i atractiva per a la gent del territori.

Per altra banda, qualsevol alternativa socioeconòmica contemplada a d'estar subjecte a estudis de viabilitat, i no només amb objectius de conservació. Per exemple en el cas del reg de suport a baixa dotació en llenyoses i cereal, no només ha d'existir un pla pilot per veure l'impacte sobre les poblacions d'ocells, sinó que també ha de tenir un estudi detallat i minuciós que demostrï els beneficis socioeconòmics. Es a dir que el cost associat a portar aigua a les finques sigui rendible. Existeixen moltes preguntes sense resposta que en aquest cas que hauran d'estudiar-se amb detall: quin serà el preu de l'aigua?, hi haurà aigua en anys de sequera que és quan el reg de suport serà més necessari? Quin serà l'increment de producció per hectàrea? Com evolucionarà el preu de mercat d'aquests productes? Quan costarà tota la infraestructura per aquest reg? Quin serà el benefici net per hectàrea tenint en compte beneficis i costos? Qui pagarà l'obra? Pot ser positiu per mantenir la pagesia al territori i mantenir l'activitat agrícola?

Totes aquestes preguntes han de tenir una resposta que en global permetin la rendibilitat socioeconòmica d'aquesta activitat, ja que de no ser així, una activitat com el reg de suport mai estaria contemplada en un pla de gestió per a la conservació dels ocells estèpics.

2.2.- La posada en marxa de la major part de les mesures de conservació descrites a l'apartat 1, del present document, està directament lligada a les pràctiques agràries. En aquest sentit ja a l'article 45 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la biodiversitat es reconeix entre les *Mesures de conservació de la Xarxa Natura 2000. 1. Respecte de les Zones Especials de Conservació i les Zones d'Especial Protecció per a les Aus, les comunitats autònomes fixaran les mesures de conservació necessàries, que responguin a les exigències ecològiques dels tipus d'hàbitats naturals i de les espècies presents en aquestes àrees (...). 2. Igualment les administracions competents prendran les mesures apropiades, per evitar en els espais de la Xarxa Natura 2000 el deteriorament dels hàbitats naturals i de les espècies, hagin motivat la designació d'aquestes àrees, en la mesura que aquestes alteracions puguin tenir un efecte apreciable pel que fa als objectius d'aquesta llei.*

En aquest sentit es proposa desenvolupar **mecanismes de prima a bones pràctiques en secà** per assegurar la implementació de mesures lligades a la conservació dels valors naturals pels que han estat designades cada una de les ZEPA, ja que aquests valors i la seva conservació depenen de l'activitat humana (principalment agrària i ramadera) a les mateixes. A banda de l'arrendament per a desenvolupar mesures concretes de gestió (apartat 1 o d'altres) per part del Govern de la Generalitat en algunes parcel·les i finques.

En base als ajuts lligats a la PAC (en els que són la UE, l'Estat i el Govern de la Comunitat Autònoma els que aporten el finançament) i a altres fons de finançament, es proposa establir **contractes d'explotació de secà** amb els pagesos. Aquests contractes estarien lligats a les mesures de gestió descrites en l'apartat 1, i variaran en funció del conjunt de mesures a aplicar a cada parcel·la. La durada del contracte seria de 7 anys o superior, encara que s'hauria de revisar el 2013 amb la renovació de la PAC; tot permeten sempre que sigui possible la rotació entre parcel·les d'un mateix propietari. El que permetria desenvolupar una activitat agrària de qualitat, reconeguda i que afavorís la conservació dels valors naturals i culturals del territori.

Aquests contractes d'explotació portarien associat un finançament anual que variaria en funció de les mesures a aplicar, i que permetés assegurar un desenvolupament humà sostenible i similar al que es dona en la resta de comarques i territoris de Catalunya.

Per tal de minimitzar el greuge comparatiu de no poder regar respecte els territoris veïns inclosos en projectes de transformació al regadiu, aquestes primes han d'assegurar beneficis similars als dels obtinguts en regadiu. Val a dir que seran les finques integrades en les ZEPA, i per tant sense possibilitat de transformació de conreus a regadiu, les que hauran d'assegurar la conservació i recuperació de les espècies estepàries que fa uns segles ocupaven àrees molts més extenses de la plana de Lleida.

En el cas de que s'arribés a 500 euros/ha (veure Annex IV sobre els promitjos de finançament derivats de la PAC per l'any 2008 a Espanya), i partint del cas més optimista en el què el 90% de la superfície ZEPA (considerant aproximadament 40.700 ha, en l'àmbit del Segarra-Garrigues, i 9.950 ha de ZEPA de secans fora de l'àmbit anterior) s'acollís a aquests contractes de bones pràctiques de secà la inversió anual per les administracions (Europea, Estatal i Autònoma) seria d'uns 22 milions d'euros anuals. En el cas que s'acollís el 75% de la superfície la despesa anual seria de 20 milions d'euros, finalment en el cas que s'acollís un 50% de la superfície la despesa anual seria de 12 milions d'euros. Aquesta despesa anual es assumible per uns governs que d'una banda promouen projectes de desenvolupament com el de transformació al regadiu Segarra-Garrigues amb una inversió de més de 1.500 milions d'euros (pel sistema de contractes de bones pràctiques de secà es trigaria entre 80 i 142 anys en igualar la inversió del projecte de regadiu) i d'altra polítiques de desenvolupament agrari cada vegada més orientades a la conservació dels valors naturals i culturals.

Els contractes d'explotació s'haurien de revisar i avaluar de forma periòdica, tant pel que fa a l'estat de conservació de les espècies estepàries objecte de conservació, com per les necessitats i requeriments agraris de la propietat, així com pels avenços en el coneixement científic i el desenvolupament tecnològic associats a l'activitat agrària i ramadera.

La custòdia del territori podria assumir una part d'aquesta gestió mitjançant contractes o de l'arrendament de finques sempre que es posin en marxa mecanismes que permetin dur a terme aquesta custòdia així com posin en valor la seva pràctica.

2.3.- També seria molt important el treball des de les administracions per tal de **desenvolupar marques de qualitat del productes agraris i ramaders associats a les bones pràctiques**, en les ZEPA i lligats a la conservació de les espècies estepàries per a les què han estat designades aquestes ZEPA.

3.- MESURES D'ORGANITZACIÓ DE LA GESTIÓ D'ESPÀIS NATURA 2000 DESIGNATS PER A ESPÈCIES ESTEPÀRIES

Aquestes mesures cerquen la creació d'un òrgan de gestió proper al territori que supervisi la gestió que es fa en aquestes ZEPA alhora que tinguin capacitat de maniobra per tal de reaccionar amb mesures concretes a curt termini. Ja que entenem que només una gestió propera al territori i alhora global pot beneficiar les espècies amenaçades i la pròpia població local.

La designació d'espais protegits i el desenvolupament d'una sèrie de mesures i normes associades precisa del seguiment i la gestió directa d'òrgans amb plenes competències. En el cas de les ZEPA estepàries de la Plana de Lleida, en què l'activitat humana és fonamental per assegurar la conservació de les espècies que es volen protegir i recuperar, és a més a més molt important comptar amb un òrgan que desenvolupi aquesta gestió de cada ZEPA amb una visió global del conjunt de les mateixes.

Aquesta organització de la gestió permet treballar en cada espai amb les seves especificitats i requeriments concrets alhora que disposar d'una visió de conjunt que faciliti la cooperació entre els espais, així com disposar de capacitat de maniobra a curt termini per tal de modificar o prioritzar, en un moment determinat, mesures concretes de gestió per a respondre davant de l'estat de les poblacions de les espècies estepàries objecte de conservació i recuperació.

Per això des de les entitats i continuant amb la proposta que l'any 2004 va fer el govern de Catalunya (pacte del Tinell) considerem que és fonamental la existència d'una figura integradora de la gestió a escala global de les ZEPA estepàries. Aquesta figura podria ser perfectament un **Parc Natural-Agrari** (annex V mapa) que integri tots els espais protegits, tingui representació de tots els sectors i asseguri la compatibilitat entre el desenvolupament agrari i ramader a les ZEPA amb la conservació de les poblacions d'espècies estepàries. A més a més, es tracta d'una figura permanent i indefinida dotada d'un pressupost i un recursos materials i humans que assegurarà la gestió futura d'aquestes ZEPA. I que té capacitat per a posar en valor i promocionar aquest model de desenvolupament integrat, d'una manera que altres figures no ho podrien fer. Aquesta figura hauria de ser un òrgan de gestió i de control en el territori àgil i autònom, perquè sinó tota aquesta gestió no seria factible.

Considerem que la figura de Parc Natural és la figura de protecció que permetria dotar a aquests espais de protecció suficient així com mantenir i millorar aquests ambients. El Parc Natural mitjançant el seu òrgan rector, el patronat, recolliria la veu de tots els sectors del territori.

El Parc Natural tindria unes 50.000 ha i inclouria totes les ZEPA i LIC afectades pel canal Segarra-Garrigues i també la resta de XN2000 d'ambients de secà (Plans de la Unilla i secans de la Noguera). Així, aquest Parc seria un dels espais més grans de Catalunya, que afavoriria la projecció exterior del territori i suposaria un motor social i econòmic per la zona.

Annex I

Espècies estepàries per a les que han estat designades les ZEPA estepàries de Catalunya. (www.gencat.cat)

El Departament de Medi Ambient i Habitatge haurà de revisar aquests llistats donat que hi ha errors respecte a les espècies estepàries per a les que han estat designats.

ZEPA Secans de Mas de Melons Alfés

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Falco naumanni	Xoriguer petit
Melanocorypha calandra	Calàndria
Pterocles alchata	Ganga
Tetrax tetrax	Sisó
Chersophilus duponti	Alosa becuda
Lanius minor	Trenca
Pterocles orientalis	Xurra

ZEPA Secans del Segrià i Utxesa

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Valls del Sió-Llobregós

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus cyaneus	Arpella pàl·lida
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Anglesola-Vilagrassa

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Granyena

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Plans de Sió

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Bellmunt-Almenara

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Secans de Belianes-Preixana

Burhinus oedicnemus	Torlit
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Plans de la Unilla

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Falco naumanni	Xoriguer petit
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó

ZEPA Secans de la Noguera

Burhinus oedicnemus	Torlit
Calandrella brachydactyla	Terrerola vulgar
Circus pygargus	Esparver cendròs
Coracias garrulus	Gaig blau
Falco naumanni	Xoriguer petit
Melanocorypha calandra	Calàndria
Tetrax tetrax	Sisó
Circus cyaneus	Arpella pàl·lida
Pterocles orientalis	Xurra

Annex II

Resultats del taller d'experts organitzat per SEO/BirdLife a nivell estatal per a la revisió i actualització de les mesures a desenvolupar en els "Manuales para la elaboración de Planes de Gestión en Red Natura 2000, SEO/BirdLife". Els resultats exposats corresponen al taller per a espècies estepàries en el què van participar alguns dels màxims experts a nivell estatal en espècies estepàries de diversos centres de referència (SEO/BirdLife, Estación Biológica de Doñana, Universidad Complutense de Madrid, Universidad Autónoma de Madrid, Universitat de Barcelona, Museo nacional de Ciencias naturales, Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, SODEMASA, Instituto de Investigación de recursos Cinegéticos, Tragsega y Estación Experimental de Zonas Áridas del Centro superior de Investigaciones Científicas (EEZA-CSIC).

PROBLEMA	MESURES PROPOSADES	ESPÈCIES BENEFICIADES	PRIORITAT
Alteració i pèrdua de l'hàbitat per la intensificació agrícola.	Mantenir i potenciar el mosaic de cultius de secà no llenyosos (incloent lleguminoses de secà).	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau. Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	ALTA
	Mantenir i potenciar espais de vegetació natural no conreada.		ALTA
	Conservar, crear o potenciar camps de cultiu en guaret sense llaurar, amb una estructura de la vegetació adequada a les espècies presents.		ALTA
	Mantenir o augmentar una superfície adequada de límits sense conrear de, almenys, 0,5 metres (idealment 1,5 metres).		ALTA
	Evitar la instal·lació de cultius sota plàstic.		ALTA
	No permetre noves concentracions parcel·làries ni augmentar la superfície mitjana de les parcel·les.		ALTA
	Reduir, sempre que sigui possible, la superfície de regadiu o, si s'escau, fomentar que aquests cultius siguin lleguminoses (preferiblement alfals).		MITJA
	Mantenir els rostolls fins al febrer i prohibir la seva crema.		MITJA / ALTA segons les espècies (ex. Sisó)
	Evitar la generalització de la sembra directa (donat el fort increment de productes fitosanitaris que implica).		ALTA
	Evitar soterrar el guaret de llavors en època de nidificació dels ocells.		ALTA
Evitar l'emparrat de vinyes tradicionals i la implantació de nous cultius en espatllera (vinya i oliveres)	ALTA		
Contaminació amb productes utilitzats en l'agricultura.	Limitar l'ús de productes agroquímics als de menor toxicitat i persistència. o Reduir l'ús de productes agroquímics i en cas d'utilitzar-los, utilitzar els de menor toxicitat i persistència.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit.	ALTA

PROBLEMA	MESURES PROPOSADES	ESPÈCIES BENEFICIADES	PRIORITAT
	Prohibir els fangs de depuradores i el compost elaborat a partir de residus sòlids urbans.	Xurra. Ganga. Gaig blau.	ALTA
	Regular les dates d'aplicació dels productes fitosanitaris	Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	ALTA
	En el cas d'emprar dejeccions ramaderes com a fertilitzant ha de realitzar un pla de gestió dels mateixos.		MITJA
	Afavorir l'agricultura ecològica		MITJA
Mortalitat per estructures de reg i maquinària agrícola.	Compatibilitzar la recollida de la collita amb la biologia de les espècies mitjançant el foment de varietats de cereal que permetin collir en dates més tardanes.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Sisó. Calàndria. Terrerola vulgar.	ALTA
	Adequar el calendari del conreu agrícola a la fenologia de cria de les espècies que nidifiquen a terra: evitar el llaurat de guarets o de llaurats amb vegetació durant l'època de nidificació i cria de pollastres (no alçar cap guaret durant els mesos de maig a juliol).	Sisó. Xurra. Ganga.	ALTA?
	Evitar la instal·lació de aspersioners permanents sobre elevats, a favor de sistemes de reg temporals o pivots.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Sisó.	MITJA
Alteració i pèrdua de l'hàbitat per canvis en els usos del sòl.	Evitar l'expansió industrial i urbanística.		ALTA
	Prohibir la reforestació en zones estepàries i particularment, a les terres agrícoles.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau.	ALTA
	Prohibir la transformació de secà a regadiu	Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	ALTA
	De manera general, evitar l'abandonament de terres de cultiu (encara que a estudiar per a cada espècie).	Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra.	MITJA

PROBLEMA	MESURES PROPOSADES	ESPÈCIES BENEFICIADES	PRIORITAT
		Ganga.	
	Prohibir la instal·lació de cables de espatllera per a cultius vitícoles	Esparver cendrós. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga.	ALTA
	Prohibir la transformació de cultius de secà a cultius arboris.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	MITJA /ALTA en funció de les espècies presents (ex. ganges)
	Mantenir una càrrega ramadera adequada en les zones de pastures. Mantenir el pasturatge del rostoll a un nivell adequat en aquelles zones on es fa de forma tradicional.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	MITJA
	Afavorir la presència de ramaderia extensiva a les zones amb un risc d'increment de matollars excessiu.	Sisó. Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar.	MITJA
Amenaces degudes a estructures i construccions en zones no urbanes.	Evitar noves construccions i edificacions fora dels nuclis urbans i prohibir les instal·lacions ramaderes intenses.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit.	ALTA
	Prohibir noves activitats extractives i avaluar la necessitat de limitar les concessions vigents. Els seus plans de restauració hauran d'estar dirigits a complir el pla de gestió de l'espai.	Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca. Alosa becuda. Calàndria.	ALTA
	Garantir la seguretat per als ocells de les línies elèctriques presents, mitjançant el desviament, soterrament o substitució per cable sec trenat o com a mínim la seva senyalització amb salvaocells.	Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	ALTA

PROBLEMA	MESURES PROPOSADES	ESPÈCIES BENEFICIADES	PRIORITAT
	Prohibir la instal·lació de parcs eòlics		ALTA
	Prohibir la instal·lació d'horts solars i termosolars en hàbitats esteparis i sobretot la instal·lació de noves línies elèctriques aèries		ALTA
	Evitar la fragmentació dels hàbitats esteparis per infraestructures lineals.		MITJA
	Prohibir la instal·lació de noves tanques, eliminar totes les que siguin prescindibles i adaptar les imprescindibles a models menys perillosos per a la col·lisió i senyalitzar.	Sisó. Torlit. Xurra. Ganga.	ALTA
	Identificar i gestionar els punts negres d'atropellament mitjançant mesures correctores.	Sisó. Torlit. Gaig blau. Alosa becuda.	MITJA
Pèrdua i deteriorament de llocs de nidificació, aparellament i agregació.	Contemplar la nidificació d'espècies lligades a les edificacions humanes tant en les rehabilitacions com en noves edificacions, prenent mesures per evitar la seva desaparició. Evitar la desaparició d'edificis en els que crien aquestes espècies o garantir una ubicació alternativa.	Xoriguer petit. Gaig blau.	ALTA
	Garantir el manteniment de les zones crítiques de reproducció d'espècies sensibles.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca. Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	ALTA
	Prendre mesures que assegurin la tranquil·litat a les zones d'agregació (reproductora, hivernal, abeuradors o dormidors).	Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau.	ALTA
	Instal·lar nius artificials.	Xoriguer petit. Gaig blau.	MITJA

PROBLEMA	MESURES PROPOSADES	ESPÈCIES BENEFICIADES	PRIORITAT
	Prohibir obres en edificacions en llocs de cria entre el 15 de febrer i el 15 d'agost.	Xoriguer petit. Gaig blau.	ALTA
Depredació sobre nius, pollets, joves i/o femelles covant.	Control de les poblacions de guineus i gats i gossos assilvestrats.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga.	ALTA
	Evitar la presència de focus artificials d'atracció (escombriaires, abocadors, runams, etc.) De depredadors generalistes.	Gaig blau. Trenca. Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	MITJA
Activitat cinegètica.	Perseguir la caça d'espècies no cinegètiques.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Xurra. Ganga.	MITJA / ALTA (segons les espècies presents)
	Vigilar i evitar la captura il·legal i l'espoli de nius	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit.	MITJA
	Prohibir la caça intensiva de perdiu amb alliberament.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca. Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	MITJA
	Restringir temporalment l'activitat de caça a les zones d'agregació, especialment en mitja veda.	Sisó. Torlit. Xurra. Ganga.	MITJA
	Prohibir el trànsit de vehicles de motor aliens a les explotacions ramaderes i agrícoles (quads i motos) fora dels camins.	Arpella pàl·lida. Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit. Xurra. Ganga.	ALTA

PROBLEMA	MESURES PROPOSADES	ESPÈCIES BENEFICIADES	PRIORITAT
		Gaig blau. Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	
Molèsties derivades d'altres activitats humanes	Evitar els vols a baixa alçada sobre la zona i prohibir l'aterratge en elles (paramotor i avionetes).	Arpella pàl·lida Esparver cendrós. Xoriguer petit. Sisó. Torlit.	ALTA
	Evitar l'activitat fotogràfica o de filmació en nius.	Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca.	MITJA
	Regular el turisme ornitològic.	Alosa becuda. Calàndria. Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	MITJA
Falta d'estima cap a aquests hàbitats	Posar en valor els hàbitats esteparis davant la població local.	Arpella pàl·lida Esparver cendrós Xoriguer petit Sisó	ALTA
	Desenvolupar campanyes d'informació, educació ambiental, conscienciació social i sensibilització sobre les zones estepàries i les seves espècies. Desenvolupar campanyes especials adreçades a sectors econòmics amb implicació a la activitat agrària.	Torlit Xurra. Ganga. Gaig blau. Trenca. Alosa becuda Calàndria Terrerola vulgar. Terrerola rogenca.	
Manca de coneixement científic	Promoure estudis científics per resoldre les mancances en el coneixement sobre aquestes espècies	Totes les espècies	ALTA

Annex III

Taula resum presentada l'any 2007 al DMAH per a la posada en marxa de mesures urgents de gestió de cara a frenar l'impacte Crític que la retirada dels guarets de la PAC deixava a algunes de les espècies estepàries catalanes. **Aquesta taula implicava el compromís de gestió de menys d'un 3% de les zones implicades per a març de 2008 i de cara a assolir progressivament (temporades següents) percentatges globals de gestió del 20%, variable segons les zones** (document elaborat per CFTC, UB, ICO i SEO/BirdLife).

ZEPA	Sup. necessària (ha)	Criteris de selecció de zones d'actuació	Criteris de gestió
Bellmunt-Almenara	110		
Mas de Melons-Alfès	170	Unitats majors de 10 ha fora de la finca de Mas de Melons, en zones planes i de forma prioritària en parcel·les on s'hagi detectat terrerola vulgar en l'últim any (est de Vinfaro, Pla de l'Astor, etc.). També unitats de 2 ha al nord de la Timoneda d'Alfès i est del Turó de la Planeta.	Manteniment dels guarets durant tot l'any en recobriments inferiors al 30% i en període reproductor (abril-juliol) restricció d'activitats agroramaderes
Anglesola-Vilagrassa	20	4 unitats de 5 ha situades en zones de presència de pollicades de sisó en anys anteriors	Manteniment dels guarets en recobriments no superiors al 50-60% durant tot l'any, evitant alçades de vegetació molt altes.
Secans de la Noguera	150		
Plans de la Unilla	30	3-4 unitats d'entre 8-10 ha (1 dins de la cubeta del Clot de la Unilla i la resta fora)	Manteniment dels guarets durant tot l'any en recobriments inferiors al 30% i en període reproductor (abril-juliol) restricció d'activitats agroramaderes
Plans de Sió	70	Entre 15 i 20 unitats de 4 ha cadascuna, homogèniament repartides en 3-4 sectors (Plans de Conill, oest plans de Conill, sud del Tossal de l'Espigol, etc.) concentrats en les zones de presència de pollicades de sisó en anys anteriors	Manteniment dels guarets en recobriments no superiors al 50-60% durant tot l'any, evitant alçades de vegetació molt altes.
Secans de Belianes-Preixana	70	Entre 15 i 20 unitats de 4 ha cadascuna, homogèniament repartides en 3-4 sectors (Plana de Biscarri, los Eixaders, etc.) concentrats en les zones de presència de pollicades de sisó en anys anteriors	Manteniment dels guarets en recobriments no superiors al 50-60% durant tot l'any, evitant alçades de vegetació molt altes.
Secans de Segrià-Utxesa	50	Unitats majors de 10 ha, en zones planes i prioritàriament en parcel·les on s'hagi detectat terrerola vulgar en l'últim any (	Manteniment dels guarets durant tot l'any en recobriments inferiors al 30-40% i en període reproductor (abril-juliol) restricció d'activitats agroramaderes
Vall de Sió-Llobregós	0		
Granyena	0		
Els Bessons	0		
TOTALS	670		

Annex IV

Pagaments promitjos (euros/ha) de fons provinents de la PAC, pel tipus de sistema o zona, a nivell estatal i durant l'any 2008. *Font: study on relationship between CAP payments and environment in Spain (phase i: analysis at national level), advance report, January 2010.*

Table. Average payment rates (€/ha) by type of system or area (2008).

Type of system / area	EARDF	OP-EAGF	DP-EAGF	Total Payments
Inside Natura 2000 Network (>90% TA)	47,06	8,34	124,80	180,21
Outside Natura 2000 Network (>90% TA)	57,46	44,59	196,16	298,21
Rain-fed crops	39,45	29,58	211,47	280,51
Irrigated crops	87,13	209,31	321,50	617,94
Pastures	57,90	6,68	159,27	223,85
“Dehesas”	22,10	3,64	103,89	129,63
Permanent crops	54,53	170,62	191,80	417,32
Herbaceous crops	49,50	36,68	277,57	363,75
Over-exploited underground water bodies	26,80	96,69	174,87	302,26
Nitrates vulnerable areas (NVA)	52,70	92,21	232,58	377,49
Irrigated crops on NVA	74,03	206,56	297,28	577,86
Total Municipalities (UAA>50%TA) – N 4436	60,33	45,02	203,30	308,65

TA: Total Area of Municipality UAA: Utilized Agricultural Area